

'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL
B.A. Honours 5th Semester Examination, 2021

DSE-P2-SANSKRIT

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

**The question paper contains DSE-502A and DSE-502B.
Candidates are required to answer any *one* from the two Papers and they should
mention it clearly on the Answer Book.**

DSE-502A

विभाग-क

1. एकस्य उत्तरं देयम् – 12×1 = 12
(क) भारतीयधर्मशास्त्रेषु धर्मस्वरूपं विशदयत ।
(ख) भारतीयधर्मशास्त्रानुसारं चतुर्वर्णानां कर्तव्यं कर्म चालोचयत ।
2. संक्षिप्ता टिप्पणी कार्या (एकस्य) – 6×1 = 6
प्राचीनविचारधर्म, स्वाध्यायः ।
3. षण्णां प्रश्नानां उत्तरं देयम् – 1×6 = 6
(क) प्रकृतिजाताः त्रयं गुणाः के ?
(ख) भारतीय संस्कृतौ कति वर्णाः ? नामानि लेखनीयानि ।
(ग) धर्मशास्त्रानुसारं कति आश्रमधर्मानि ?
(घ) विज्ञानेश्वरः कः ?
(ङ) History of Dharmaśāstra इति ग्रन्थस्य रचयिता कः ?
(च) संस्कृतधर्मशास्त्रस्य उत्सः कः ?
(छ) द्वयोः धर्मशास्त्रकारयोः नामनी लिखत ।
(ज) मनुसंहितायाः प्रसिद्धः टीकाकारः कः ?

विभाग-ख

4. प्रश्नमेकं समाधेयम् – 12×1 = 12
(क) याज्ञवल्क्यानुसारेण विवाहसंस्कारः आलोच्यताम् ।
(ख) चतुर्वर्गपुरुषार्थम् आधारीकृत्य प्रबन्धमेकं रचयत ।
5. टिप्पणी कार्या (द्वयोः) – 3×2 = 6
जातकर्म, उपनयनम्, कामः ।

विभाग-ग

6. एकं प्रश्नं समाधेयम् – 12×1 = 12
(क) संस्कृत-धर्मशास्त्रानुसारं ब्राह्मणानां स्वधर्मं सविशदमालोचयत ।
(ख) सदाचारः कः ? भारतीयधर्मशास्त्रानुसारेण सविशदं सदाचारम् आलोचयत ।
7. टिप्पणी लेखनीया (द्वयोः)– 3×2 = 6
गार्हस्थ्यधर्मः, क्षत्रियस्य स्वधर्मः, ब्रह्माञ्जलिः ।

अथवा

DSE-502B

विभाग-क

1. कस्यचित् एकस्य उत्तरं प्रदेयम् – 12×1 = 12
(क) काव्य प्रयोजनमाश्रित्य मम्मटाचार्यदिशा प्रबन्धमेकं लिखत ।
(ख) काव्यप्रकाशानुसारं काव्यलक्षणं लिखत । तस्य कतिभेदाः सन्ति ? सविमर्शमालोचयत ।
2. व्याख्या कार्या (द्वयोः) – 6×2 = 12
(क) शक्तिनिपुणता लोकशास्त्रकाव्याद्यवेक्षणाद् ।
काव्यज्ञशिक्षयाभ्यास इति हेतुस्तदुद्भवे ॥
(ख) नियतिकृतनियमरहितां ह्यादैकमयीमनन्यपरतन्त्राम् ।
नवरसरुचिरां निर्मितिमादधती भारती कवेर्जयति ॥
3. संक्षिप्तोत्तरं प्रदेयम् (द्वयोः)– 3×2 = 6
(क) "हेतुस्तदुद्भवे" – अत्र 'हेतुः' इति शब्दः कथम् एकवचने प्रयुक्तः ?
(ख) काव्यप्रकाशे कति उल्लासाः सन्ति ? तत्र प्रथमोल्लासस्य नाम किम् ?
(ग) 'गुणीभूतव्यङ्ग्य' इति शब्दस्य कोऽर्थः वर्तते ?

विभाग-ख

4. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु कस्यचित् एकस्य उत्तरं देयम् – 12×1 = 12
(क) संस्कृतालंकारशास्त्रे वामनाचार्यस्यावदानम् आलोचयत ।
(ख) ध्वनिकाररूपेण विख्यातः कः ? ध्वन्यालोकमाश्रित्य प्रबन्धमेकं लिखत ।
5. टिका लेख्या (द्वयोः)– 6×2 = 12
विश्वनाथः, भरतः, वक्रोक्तिजीवितम्, रसगङ्गाधरः ।
6. संक्षिप्तोत्तरं प्रदेयम् (द्वयोः)– 3×2 = 6
(क) अलंकार इति शब्दस्य व्युत्पत्तिं प्रदर्शय ।
(ख) रसप्रस्थानस्य प्रवक्ता कः ? तस्य ग्रन्थ-नाम किम् ?
(ग) 'रीतिरात्मा काव्यस्य' कस्येयमुक्तिः ? तस्य ग्रन्थ-नाम किम् ?

—x—